

Hanna Takala
Elisa Uurtio

Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan AMK-tutkinto
Sosionomi (AMK), diakoniatyö,
kirkon varhaiskasvatus
Opinnäytetyö, 2022

ASIAKKAIDEN KOKEMUKSIA HELSINGIN SEURAKUNTAYHTYMÄN KERTALUONTEI- SESTA PERHENEUVONNASTA

TIIVISTELMÄ

Hanna Takala ja Elisa Uurtio

Asiakkaiden kokemuksia Helsingin seurakuntayhtymän kertaluonteisesta perheneuvonnasta

35 sivua ja 2 liitettä

Kevät 2022

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomi (AMK), diakoniatyö, kirkon varhaiskasvatus

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää asiakkaiden kokemuksia kertaluonteisesta perheneuvonnasta. Opinnäytetyön työelämäkumppanina oli Helsingin seurakuntayhtymän perheneuvonta.

Opinnäytetyö toteutettiin tutkimuspainotteisena ja tutkimusmenetelmänä käytettiin anonyymiä kyselylomakehaastattelua. Kyselylomakkeen kysymykset laadimme seuraavien tutkimuskysymysten pohjalta: Mikä oli saanut asiakkaat haakeutumaan kertaluonteiseen perheneuvontaan? Millaisia asiakkaiden kokemukset kertaluonteisesta perheneuvonnasta olivat? Millaisia valmiuksia tapaaminen toi ongelmien käsittelemiseen? Kysely toteutettiin sähköisenä Webropol-kyselynä elokuun ja joulukuun 2021 välisenä aikana. Perheneuvojat lähettivät kyselyt suoraan asiakkailleen tapaamisen jälkeen. Saimme yhteensä 19 vastausta, joita analysoimme sekä Webropolin koontityökalun että aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla.

Vastausten perusteella asiakkaiden kokemukset kertaluonteisesta perheneuvonnasta olivat valtaosin myönteisiä ja palvelu koettiin hyvänä ja tärkeänä. Asiakkailta oli positiivinen kokemus palvelusta ja asiakkaat kokivat pääsääntöisesti saaneensa uusia ratkaisuja ongelmiin. Asiakkaita kielsivät keskusteluavun riittävänä ja perheneuvojat koettiin ammattitaitoisina. Kritiikkinä vastauksista nousi esiin asiakkaiden toive jatkotapaamisista tai seurannasta.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että kertaluonteinen perheneuvonta toimii hyvänä ja nopeana apuna parisuhteen ongelmissa ja perheen haastavissa tilanteissa.

Asiasanat: asiakaskokemukset, kertaluonteinen perheneuvonta, kirkon perheneuvonta

ABSTRACT

Hanna Takala and Elisa Uurtio

The client experiences on the single session family counselling in the Lutheran church of Helsinki

35 pages and 2 appendices

Spring 2022

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree Programme in Social Services

Bachelor of Social Services, Diaconal work / Christian Early Childhood Education and Care

The aim of the thesis was to study what kind of experiences the clients have about single session family counselling. The thesis was done in the cooperation with the family counselling services in Lutheran church of Helsinki.

The thesis was carried out in a research-oriented manner and the research method was anonymous questionnaire survey. The questions in the questionnaire were formed based on the following research questions: What was the reason why the client came for the single session family counselling? What kind of experiences the clients had about the single session family counselling? What kind of transferable skills the clients had from the appointment? The data was collected electronically with a Webropol-survey between August and December of 2021. The family counsellors send the questionnaires direct to the clients after their appointment. The thesis study received the total of 19 answers. We analysed the answers also with a compilation tool of the Webropol-survey and with a data driven content analysis.

Based on the answers the experiences that the clients had were mainly positive and the single session family counselling was seen as a good and important service. The clients had a positive experience of the service, they felt that they had some new perspective to their problems, they felt that they had enough conversational help and the family counsellors were seen very professional. The critic based on the answers was that the clients hoped to get more appointments or check-ups soon after.

In conclusion, the single sessional family counselling is good and quick service when you have problems in your relationship or challenges in your family.

Keywords: Customer feedback, Family counselling, Single Session Therapy

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN TAUSTA	5
2.1 Toimivan parisuhteen edellytyksiä	5
2.2 Parisuhde lapsiperheessä	5
2.3 Kirkon perhelähtöinen työ ja perheneuvonta	6
2.4 Kertaluonteinen tapaaminen työmuotona ^[OBJ]	9
3 TYÖN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	10
3.1 Työn tarkoitus ja tutkimuskysymykset	10
3.2 Tutkimusympäristö ja kohderyhmä	11
3.3 Aineiston keruu	11
3.4 Aineiston analyysi	14
4 KYSELYTUTKIMUKSEN TULOKSET	16
4.1 Perheneuvontaan hakeutumisen syyt	16
4.2 Kyselyyn vastanneiden kokemukset kertaluonteisesta perheneuvonnasta	19
4.2.1 Yksin tulleiden kokemukset verrattuna puolison kanssa perheneuvontaan saapuneiden kokemuksiin	20
4.2.2 Lapsettomien kokemukset verrattuna perheellisten kokemuksiin ..	21
4.2.3 Varhaiskasvatusikäisten lasten vanhempien kokemukset	23
4.3 Ongelmien jatkokäsittely	24
5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	25
5.1 Yhteenveto	25
5.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	27
5.3 Työalakohtainen pohdinta	29
5.4 Perheneuvonnan riittävyys ja oikea-aikaisuus	31
LIITE 1. Kyselyn saateteksti ^[OBJ]	36
LIITE 2. Kyselylomakkeen kysymykset	37

1 JOHDANTO

Perheiden hyvinvointi on puhuttanut jo pitkään suomalaista yhteiskuntaa. Samalla kun isolla osalla suomalaisista lapsiperheistä menee paremmin kuin koskaan, löytyy myös joukko perheitä, joille yhä monimutkaisemmat ongelmat tuntuvat kasautuvan (Koivusilta, 2020). Tällaisen kasautumisen ehkäisemiseksi yhteiskunnassa toteutetaan ennaltaehkäisevää perhetyötä, jonka tavoitteena on tukea perheitä ennen kuin niitä kohdanneet haasteet pääsevät kärjistymään (Lehti, 2015, s. 6–8.)

Tämän tutkimuksen keskiössä on Helsingin seurakuntayhtymän tarjoama perheneuvonta, joka on kaikille avoin ja maksuton ennaltaehkäisevä palvelu. Tämä opinnäytetyö on syntynyt yhteistyössä Helsingin seurakuntayhtymän perheneuvonnan ja Töölön seurakunnan kanssa. Perheneuvonta tarjoaa akuutteja, tunnin mittaisia perheneuvonta-aikoja, joita voi varata itse netistä löytyvästä ajanvarauskalenterista. Ideana kertaluonteisessa perheneuvonnassa on tarjota asiakkaille lyhyt keskustelu ammattilaisen kanssa, jonka aikana asiakas voi vapaasti kertoa ongelmastaan ja saada siihen ammattilaisen näkökulman. Samalla myös arvioidaan asiakasta tai asiakkaita tukevien palveluiden tarvetta ja pohditaan, mitä asiakas voisi itse tehdä tilanteensa edistämiseksi. Tällaista kertaluonteista perheneuvontaa on ollut tarjolla vuodesta 2019 alkaen. (Juha Petterson, perheneuvoja, henkilökohtainen tiedonanto 22.9.2020.)

Tässä opinnäytetyössä haemme vastausta siihen, millaisia kokemuksia asiakkailla on kertaluonteisesta perheneuvonnasta. Kartoitamme kokemuksia monesta eri näkökulmasta alkaen siitä minkälaista apua kertaluonteiselle käynnille osallistuneet ovat hakeneet aiemmin, jatkuen siihen miten he ovat käynnin kokeneet, ja minkälaisia uusia näkökulmia ja valmiuksia he ovat käynnistä saaneet. Perheneuvonnan kysyntä tänä päivänä on suurta, ja tästä näkökulmasta on mielenkiintoista tutkia, millaisia ajatuksia jo yksi tuntikin voi herättää.

2 TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN TAUSTA

2.1 Toimivan parisuhteen edellytyksiä

Suuri enemmistö parisuhteessa elävistä suomalaisista kokee suhteessaan molemminpuolista rakkautta. Puolisoiden välinen sosiaalinen tuki, huolenpito ja intiimi läheisyys ovat keskeisiä tekijöitä onnellisessa parisuhteessa. Toimivassa parisuhteessa molemmat osapuolet kokevat panostavansa parisuhteeseen yhtä paljon. (Kontula, 2013, s. 24–25, 44.)

Avioerojen ja avoerojen taustalta taas löytyy esimerkiksi sellaisia ristiriitoja, kuin erilaiset arvot ja elämäntyyli, kommunikaatio-ongelmat (niin keskusteluun kuin läheisyyden osoittamiseen liittyen), sekä erimielisyydet lasten kasvatuksessa, vapaa-ajan vietossa, kotitöiden jaossa ja rahankäytössä. Kaikissa suhteissa on aina jonkin verran ristiriitoja, mutta keskeistä on, kuinka toistuvia ne ovat ja millä tavalla niitä ratkaistaan. Toimivassa parisuhteessa riitojen keskelläkin on löydettävissä halukkuus kompromisseihin, ja puolisoilla on kokemus siitä, että molemmat osapuolet tekevät yhtä paljon myönnytyksiä suhteessa. Jatkuva ja haitallinen riitely puolestaan nostaa puolisoitten stressitasoa ja kärjistää ongelmia entisestään. (Kontula, 2013, s. 111–117.)

Runsaankin riitelyn keskellä parisuhteeseen jäämistä perustellaan kaikista eniten sellaisilla tekijöillä kuin rakkaus puolisoa kohtaan, päätös ja halu elää yhdessä, yhteiset lapset ja huoli lapsista. Yhdessä pysytään, jos puoliso koetaan kaikesta huolimatta luotettavaksi ja molemminpuolinen kunnioitus on vielä olemassa. Taloudelliset seikat eivät puolestaan ole tänä päivänä kovinkaan vaikuttava syy pysyä yhdessä riitojen keskellä. (Kontula, 2013, s. 143–144.)

2.2 Parisuhde lapsiperheessä

Vanhempien hyvinvointi heijastuu aina jollain tavalla lapsiin. Lapsia suojaavia tekijöitä perheessä ovat erityisesti vauvasta asti turvallinen suhde hoitavaan

aikuiseen, aikuisen hyvinvointi, terveys ja pysyvyys, huolehtiva kasvatuskulttuuri, hyvät terveystottumukset, lapsen taitojen ja haasteiden huomioiminen ikätasoisesti ja hyvät sosiaaliset verkostot. Edellä mainitut tekijät suojaavat lasta silloinkin, kun vanhemmat eivät asu yhdessä. (Hakulinen, 2019, s. 21–23.)

Lapsen syntymä on parisuhteessa iso muutos. Vanhempainvapaat jakautuvat lapsiperheissä epätasaisesti; naiset jäävät kotiin äitiys- ja hoitovapaille pidemmäksi aikaa kuin miehet. Kuitenkin vähintään kolmen viikon isyysvapaa on yhteydessä sekä äitien tyytyväisyyteen kotitöiden jakautumisesta että isien kokemukseen molemminpuolisesta kunnioituksesta. Ensimmäiset lapsiperhevuodet näyttävät, millaiseksi puolisojen työnjako uudessa perhetilanteessa muodostuu. Näiden vuosien aikana eroriski on myös suurin. Vanhempien kokemus kotitöiden tasaisesta jakautumisesta on yhteydessä tyytyväisyyteen parisuhteessa. Varsinkin pikkulapsiperheissä kitkaa aiheuttaa myös se, ettei parisuhteeseen panostamiseen koeta olevan tarpeeksi aikaa. (Lammi-Taskula & Salmi, 2014, s. 72–79).

Toimivassa parisuhteessa olevien on huomattu kokevan vähemmän lapsiin tai vanhemmuuteen liittyviä huolia. Vaikka talous ei ole yleensä ratkaiseva tekijä silloin, kun puoliset miettivät syitä olla parisuhteessa tai erota, talous korreloi kuitenkin sen kanssa, paljonko vanhemmilla on huolta omista lapsistaan tai vanhemmuudestaan. Heikkoon taloudelliseen tilanteeseen ja huolten määrään vaikuttaa myös luonnollisesti vanhemman työttömyys. (Halme ja Perälä, 2014, s. 221–223.)

2.3 Kirkon perhelähtöinen työ ja perheneuvonta

Kirkossa on aiemmin puhuttu paljon perhetyöstä ja perhetyöntekijöistä, mutta nykyään viitataan ennemminkin perhelähtöiseen työotteeseen. Perhelähtöisen työn tavoitteena on suunnitella seurakunnan toimintaa yhdessä perheiden kanssa ja erilaisten perheiden tarpeista käsin. Tässä kirkko pyrkii toimimaan yhteistyössä kunnan ja järjestöjen kanssa. Perhelähtöisessä työssä tavoitteena on tukea perheitä vaikeuksien koetellessa, mutta myös rohkaista kristillisessä

kasvatustyössä. Työtä toteuttavat niin ammatillisen koulutuksen saaneet seurakuntien työntekijät kuin vapaaehtoisetkin. (Kirkkohallituksen asettama työryhmä, 2019.)

Perheneuvontaa puolestaan toteuttavat vain erillisen koulutuksen saaneet perheneuvojat. Kirkon omalla evl.fi -sivustolla kerrotaan, että "perheneuvonnan perustehtävänä on tarjota ammatillista keskusteluapua parisuhteen ja perheen kysymyksissä sekä elämän kriisitilanteissa" (Suomen ev. lut. kirkko, i.a. -a). Kirkollinen perheneuvonta keskittyy perheiden sisäisten ihmissuhteiden tukemiseen. Viimeisin Kirkkohallituksen työryhmä on laatinut vuoteen 2022 ulottuvat valtakunnalliset suuntaviivat perhetyölle. Arvoiksi julkaisussa on määritelty usko, toivo ja rakkaus. Perheneuvonnan suuntaviivat on tässä asiakirjassa määritelty näin:

- 1) pidämme huolta siitä, että ihmiset saavat perheneuvonnasta apua ja tukea
- 2) vaalimme lapsen etua ja hyvinvointia
- 3) osallistumme keskusteluun ja viestimme toiminnastamme.

Asiakirjassa kuitenkin painotetaan hyvin voimakkaasti sitä, että perheneuvonnan toimintaympäristö muuttuu jatkuvasti, ja sen takia kaikenlaiset suunnitelmat ovat alttiita muutoksille. (Kirkkohallituksen asettama työryhmä, 2017.) Myös perheneuvonnan asiakaskunta on hyvin moninaista. Perheneuvonnan asiakkaina on niin avopareja, aviopareja kuin eronneitakin, ja vuoden 2020 tilaston mukaan noin joka seitsemäs perheneuvonnan asiakas oli lapseton (Suomen ev. lut. kirkko, i.a. -b).

Suomen evankelisluterilainen kirkko kerää tilastotietoa perheneuvonnan kävijöistä, toteutuksesta ja perheneuvontaan hakeutumisen syistä. Näitä syitä on käytetty myös oman kyselymme pohjana, kun pohdimme, miksi ihmiset hakeutuvat perheneuvontaan. Vuonna 2020 kirkon perheneuvonnassa tilastoitiin 16840 kävijää ja vuonna 2021 jo 17141 asiakasta (Suomen ev. lut. kirkko, i.a. -b & -c). Seurakuntien perheneuvonnan kysyntä onkin kasvanut vuosien mittaan tasaisesti. Kaikista perheneuvonnan asiakastapaamisista vuonna 2021 50 % oli pari-neuvotteluja ja 31 % yksilöneuvotteluja. Loput tapaamisista olivat pääsääntöisesti

erilaisia perhe- tai parineuvotteluja. (Suomen ev. lut. kirkko, i.a. -c.) Perheneuvonnan tilastoista ei käy ilmi, kuinka pitkiä asiakassuhteet ovat olleet. Perheneuvonta ei kuulu kirkon lakisääteisiin tehtäviin, mutta silti se on monissa seurakunnissa vakiintunut yhdeksi tärkeistä palvelun muodoista. Isojen kaupunkien seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä perheasiain neuvottelukeskukset ovat päävastuussa perheneuvonnasta, mutta pienemmillä paikkakunnilla perheneuvontaa ei välttämättä toteuteta erillisenä työalana (Suomen ev. lut. kirkko, i.a. -d).

Perheneuvojan nimikkeellä tehtävää työtä varten on käytävä erillinen kirkon erityiskoulutus. Perheneuvojilla on yleensä taustallaan myös terapeutista koulutusta. Näin ollen perheneuvonnassa painottuu terapeutinen lähestymistapa. Perheneuvonnalle ja perhelähtöiselle työlle on yhteistä se, että ne molemmat ovat kirkon tarjoamaa toimintaa, jolla pyritään lisäämään ja tukemaan perheiden hyvinvointia ja ennaltaehkäisemään mahdollisia ongelmia. Kirkon nettisivujen mukaan esimerkiksi "diakoninen perhetyö pyrkii vahvistamaan ja tukemaan perheen keskinäistä toimintaa, sekä antaa tukea ja neuvontaa haastavissa elämäntilanteissa" (Suomen ev. lut. kirkko, i.a. -e.) Asiakkaita tukevan perhetyön siis katsotaan sisältyvän myös diakoniatyöhön, mutta perheneuvontaa terminä ei yleensä käytetä tässä yhteydessä.

Toisaalta myös kirkon lastenohjaajat, varhaiskasvattajat ja nuorisotyöntekijät toteuttavat perhetyötä ja vastaavat siitä suurelta osin. Varhaiskasvatus- ja perhe-toiminta järjestää monissa seurakunnissa perhekerhoja ja leiri- ja retkitoimintaa, johon voi osallistua koko perhe, tai lapset isovanhempien tai kummien kanssa. Erilaisten kerhojen, leirien, retkien ja tapahtumien voi ajatella sisältävän myös perheneuvonnan ulottuvuuden, mutta kirkon varhaiskasvattajien roolia perheen aikuisten tukemisessa ei juuri ole tutkittu. Tästä aiheesta olisikin syytä jatkossa tehdä lisätutkimusta.

Esimerkiksi Hollolan seurakunnassa on tehty kokeilevaa perhetyötä osana perheiden diakoniaa ja yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa, koska seurakunnassa on nähty tarve kehittää uusia tapoja tukea pariskuntia, vanhemmuutta ja perheitä. Sirpa Hytönen on omassa opinnäytetyössään kuvannut, miten Hollolassa on sekä pidetty Parisuhteen palikat –kursseja pariskunnille, että kehitetty

osana opinnäytetyötä Potkua perheeseen –kurssia, johon on osallistunut koko perhe. Potkua perheeseen –kurssilla käytettiin toiminnallisia menetelmiä, joiden tavoitteena oli tukea perheiden yhteistyökykyä ja yhdessä olemista. (Hytönen, 2014, s. 7–9; 16–17.)

2.4 Kertaluonteinen tapaaminen työmuotona

Kertaluonteisen perheneuvonnan tavoitteena on tarjota asiakkaalle tai asiakkaille tunnin mittainen kertaluontoinen keskusteluaika. Tapaamisten taustalla on alun perin psykoterapeutti Moshe Talmonin kehittämä malli kertaluontoisille tapaamisille (eng. Single-Session Therapy tai 'One-at-a-Time' Therapy). Koska kyse on vain yhdestä tunnista, terapeutin täytyy olla todella avoin ja toimia ikään kuin tapaisi asiakkaan sekä ensimmäisen että viimeisen kerran. Tällaiset kertaluontoiset terapian muodot ovat lähivuosina yleistyneet laajemminkin länsimaisessa yhteiskunnassa, ja asiakkaiden kokemukset ovat olleet pääsääntöisesti positiivisia. Asiakkaiden päätettäväksi jää, hakeutuvatko he vastaisuudessa asioidensa kanssa palvelujen piiriin. (Dryden & Young, 2019, s. 645–654.) Kertaluonteista terapiaa on tutkittu Suomessa toistaiseksi vain vähän.

Kirkon piirissä kertaluonteista perheneuvontaa kokeiltiin ensin Pasilan Mall of Triplassa sijaitsevassa seurakunnan toimitila Fokuksessa. Kertaluonteista perheneuvontaa tarjosi aluksi vain kaksi työntekijää, Tuija Mustalahti ja Juha Petterson. Palvelun taustalla on ollut Töölön seurakunnan strategian mukaisesti rakentaa Triplan toimipisteestä mahdollisimman monipuolinen, kutsuva ja näkyvä seurakunnan tila. Perheneuvojat ovat käyttäneet kertaluontoisiin tapaamisiin työajastaan noin 4–5 tuntia viikossa. Ajan perheneuvojalle pystyi heti alusta asti varaan sähköisesti. (Petterson, perheneuvoja, henkilökohtainen tiedonanto 22.9.2020.) Koronapandemian aikana kertaluonteisen perheneuvonnan tarjonta on siirtynyt verkkoon ja laajentunut niin, että Helsingin seurakuntayhtymän perheneuvonnan yksiköstä mukana tapaamisia toteuttamassa on ollut muitakin perheneuvoja kuin vain alun perin Triplassa toimineet työntekijät. (Mari Kinnunen, perheneuvoja, Töölön ja Triplan tiimin lähijohtaja, henkilökohtainen tiedonanto 31.1.2022.)

Sittemmin kertaluonteisia neuvontapalveluja on lähdetty kokeilemaan myös muualla. Esimerkiksi Helsingin Matteuksenkirjon Varustamolle on avautunut tammi-kuussa 2022 nuorille suunnattu Walk in –terapiapalvelu, joka toimii kertaluonteisen lyhytterapian pohjalta. Walk in –terapiassa aikaa keskustelulle on varattu yksi tunti, ja keskustelun teemat nousevat nuoren omista tarpeista käsin. (Pohjalainen, 2022.) Suomessa on tarjolla myös muita kertaluonteisia terapiapalveluja, kuten esimerkiksi Väestöliiton etäterapia (Väestöliitto, i.a.)

3 TYÖN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

3.1 Työn tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyömme tarkoitus on kartoittaa asiakkaiden kokemuksia Helsingin seurakuntayhtymän kertaluonteisesta perheneuvonnasta. Pyrimme selvittämään, miten asiakkaat ovat hyötäneet tapaamisesta, ovatko he saaneet ongelmiinsa apua tapaamisen aikana sekä ovatko he kokeneet tilanteensa helpottaneen tapaamisen myötä.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Mikä oli saanut asiakkaat hakeutumaan kertaluonteiseen perheneuvontaan?
2. Millaisia asiakkaiden kokemukset kertaluonteisesta perheneuvonnasta olivat?
3. Millaisia valmiuksia tapaaminen toi ongelmien käsittelyyn?

Perheneuvonnan palveluiden arviointiin on aiemmin käytetty seurakuntayhtymän omaa palautekyselylomaketta. Kertaluonteisen perheneuvonnan asiakaskyselyt ovat olleet osa koko perheneuvonnan kokonaisarviointia. Näitä kerättyjä palautteita ei kuitenkaan ole tarkasteltu erikseen pelkästään kertaluonteisen perheneuvonnan näkökulmasta. Tavoitteena on, että keräämämme palaute olisi hyödyksi

työyhteisölle nimenomaan kertaluonteisen toiminnan kehittämistä ja arviointia varten.

Oman ammatillisen kiinnostuksemme vuoksi kiinnitimme analyysissämme erityistä huomiota myös (pikku)lapsiperheisiin. Tutkimusten mukaan parisuhdetyytyväisyys laskee hetkellisesti silloin, kun perheessä on pikkulapsia (Heiskanen ym. 2019, s. 30). Tästä näkökulmasta katsottuna on mielenkiintoista pohtia, millaisia mahdollisuuksia vain tunnin mittaisella neuvontakäynnillä on lapsiperheiden tukemiseen.

3.2 Tutkimusympäristö ja kohderyhmä

Kaikki perheneuvonta toteutettiin syksyllä 2021 etänä, ja kaikki tähän tutkimukseen liittyvä aineiston keruu sekä työelämätahon kanssa tehty yhteistyö on toteutettu verkossa etäyhteyksin. Toisin sanoen tutkimuksemme aikana Helsingin seurakuntayhtymän perheneuvonnassakin on tapahtunut koronapandemiasta johtuen iso muutos, jonka aikana normaalisti kasvokkain toteutettava työ on siirtynyt täysin verkkoon. Tässä vaiheessa on vielä vaikeaa arvioida, mikä merkitys perheneuvonnan siirtymisellä vastaanottotiloista etäyhteyksien varaan on ollut.

Tutkimuksemme kohderyhmänä ovat kertaluonteisen perheneuvonnan asiakkaat. Tilanteesta riippuen asiakkaat tulevat perheneuvontaan yksin, yhdessä puolisonsa kanssa tai joskus myös lapsen/lapsien kanssa. Koska asiakkaat käyvät tapaamisissa vain kerran ilman sen kummempia ennakkotietoja, emme ole voineet määrittää minkälaisia pariskuntia tai perheitä tutkimukseemme osallistuu.

3.3 Aineiston keruu

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Laadulliselle tutkimusmenetelmälle on ominaista tutkia ja tarkastella erilaisia merkityksiä, jotka ilmenevät ihmisten välisissä suhteissa. Näitä merkityksiä tutkitaan joko ihmisen kokemusten tai käsitysten kautta. (Vilka, 2015, s. 118.) Tutkimme

opinnäytetyössämme asiakkaiden kokemuksia, joten kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän käyttö oli ilmeinen valinta.

Perheneuvontatyön terapeuttinen luonne sekä asiakassuhteeseen kuuluva sällassapitovelvollisuus rajasivat osittain tutkimusmenetelmämme valintaa. Perheneuvonnassa käsitellään erittäin luottamuksellisia asioita, joita ei ole tarkoitus saattaa ulkopuolisten tietoon. Kertaluonteisen perheneuvonnan asiakkaille oli myös annettava aikaa prosessoida käyntiä ja sen vaikutuksia omassa mielessään ennen kokemusten kartoittamista. Näiden edellä mainittujen tekijöiden takia päädyimme käyttämään tutkimusmenetelmänä anonyymiä kyselylomakehaastattelua, joka lähetettiin ja palautettiin sähköisesti. Lomakkeella toteutettava kysely on hyvä menetelmä silloin, kun tutkittava aihe ei ole kovin laaja ja kun tutkimuksessa kerätään tietoa hyvin rajatusta aiheesta tai palvelusta (Vilkka, 2015, s. 123).

Keräsimme aineistoa asiakkaiden kokemuksista Webropol-kyselylomakkeella. Yhteistyökumppanimme laajenivat Triplan perheneuvonnan yksiköstä kaikkiin Helsingin kertaluonteista perheneuvontaa tarjoaviin perheneuvojiin. Kyselyn toteutuksen aikaan yhteiskunnassa elettiin koronapandemiaa ja pandemian takia oli laaja etätyösuositus. Niinpä kaikki perheneuvojien vastaanotot toteutuivat etänä, eikä fyysisillä vastaanotoilla ollut samanlaista merkitystä kuin aiemmin. Perheneuvojat pyrkivät lähettämään haastattelulomakkeen noin viikon päästä heidän tapaamisestaan, mutta tässä on saattanut olla suurtakin hajontaa. Haastattelu toteutettiin Webropol-kyselylomakkeella, jonka linkkiä perheneuvojat jakoivat asiakkaittensa sähköposteihin.

Haastattelukysymysten asettelu on myös tärkeää motivoinnin kannalta. Lomakkeen kysymysten on oltava loogisessa järjestyksessä ja haastattelurungon tulee olla juonellisesti rakennettu. Tämä vähentää tutkittavan epävarmuutta tutkijaa kohtaan, ja lisää näin tutkittavan halua kertoa omista kokemuksistaan (Vilkka, 2015, s. 134). Mietimme kyselylomakkeen (LIITE 2) kysymykset niin, että ne vastaisivat mahdollisimman hyvin tutkimuskysymyksiimme, sekä antaisivat mahdollisimman kattavan kuvan asiakkaiden kokemuksista. Yhdistämme sekä monivalinta- että avoimia kysymyksiä niin, että kyselyyn vastaaminen olisi asiakkaalle

mahdollisimman helppoa ja vaivatonta, mutta vastaukset olisivat silti mahdollisimman kattavia.

Tutkimustiedonkin valossa on tärkeää, että vastausten antaminen ja palautus olisi tutkimuksen kohderyhmälle mahdollisimman helppoa ja kynnyksensä kyselyyn vastaamiselle olisi mahdollisimman matala (Vilkkä, 2015, s. 134). Laadimme Webropol-kyselymme oheen saatekirjeen, jolla motivoimme asiakkaita kyselyyn vastaamiseen (LIITE 1.) Meillä ei ole ollut lainkaan suoraa kontaktia perheneuvonnan asiakkaisiin, joten motivointipuheiden pito ja saatekirjeen sekä varsinaisen kyselylomakkeen lähettäminen jäi perheneuvojien harteille.

Otantamme on pieni ja erittäin rajattu koskemaan tiettyä asiakasryhmää. Suunnitelmamme oli kerätä tarvittava aineisto kuukauden aikana, ja tavoitteemme oli saada 20 haastatteluvastausta. Kertaluonteisen perheneuvonnan aikoja on viikossa noin 10, joten vastausten määrän piti olla realistisesti arvioituna mahdollinen saavuttaa. Aloitimme vastausten keräämisen elokuussa 2021.

Kyselyssämme oli kahdenlaisia kysymyksiä. Suurimmassa osassa kysymyksistä oli valmiit vastausvaihtoehdot (LIITE 2), mutta näiden lisäksi oli neljä avointa ja tarkentavaa kysymystä. Tarkentavia kysymyksiä tehtiin perheneuvontaan hakeutumisen syistä, siitä, jäikö jotain keskeistä käsittelemättä, ja siitä, halusivatko asiakkaat kertoa jotain muuta käynnin sisältöön tai käyntikokemukseensa liittyen.

Alkuperäinen suunnitelma saada aineisto kokoon kuukaudessa ei aivan toteutunut ja asiakkaat vastasivat kyselyyn oletettua vähemmän. Perheneuvonnalle on ylipäättään tällä hetkellä suuri kysyntä, eikä kertaluonteisen perheneuvonnan aikoja ole aina pystytty tarjoamaan kysyntää vastaavalla tavalla. Perheneuvojat lähettivät asiakkaille myös muistutuksia kyselystä sähköpostitse, joten tavoittelemamme viikon viive vastauksien saamisessa ei jokaisen asiakkaan kohdalla toteutunut.

Vuoden 2021 joulukuun loppuun mennessä saimme kokoon 19 vastausta, ja tutkimusaineistoa oli riittävästi. Aineiston keruuseen meni siis muutaman viikon sijasta reilu 4 kuukautta. Vastaajista 13 oli naisia ja 6 oli miehiä. Suurin osa

vastaajista oli 30–59-vuotiaita. Vain yksi vastaaja oli alle 30 vuotta ja kaksi yli 60 vuotta.

3.4 Aineiston analyysi

Laadullista tutkimusaineistoa analysoitaessa on mielekästä lähteä liikkeelle ilman ennakkoon mietittyjä olettamuksia eli hypoteeseja. Hypoteesittomuus antaa mahdollisuuden tarkastella aineistoa ilman, että omat kokemuksemme vaikuttavat aineiston tulkintaan (Eskola & Suoranta, 2008, s 19). Analyysi on tällöin mahdollisimman aineistolähtöistä ja antaa suurta painoarvoa tutkittavien omille kokemuksille.

Aineistoa analysoitaessa olemme hyödyntäneet sekä Webropolin omaa raportointityökalua ja mahdollisuutta seuloa aineistoa niin yksittäisten vastaajien kuin ryhmien osalta, että laadullista sisällönanalyysia. Tällaista Webropolin seulontaa on käytetty esimerkiksi silloin, kun haluttiin nähdä, vastasivatko vastaanotolle yksin tulleet asiakkaat eri tavalla kuin pariskuntana paikalle saapuneet tai olivatko pikkulapsiperheiden vastaukset erilaisia muihin nähden. Raportointityökalu ilmoittaa automaattisesti sekä vastausten kappalemäärän että prosentit suhteessa muihin vastaajiin.

Avointen kyselyvastausten analyysiin olemme käyttäneet aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Tässä analyysin muodossa rakensimme teoriaa empiirisen aineiston pohjalta, eli kaikki tutkimuksen tulokset kumpuavat suoraan tutkittavasta aineistosta. (Eskola & Suoranta, 2008, s 19). Käytimme kvalitatiiviselle tutkimukselle tyypillistä erittäin rajattua otantaa ja pyrimme analysoimaan sitä mahdollisimman kattavasti. Työssämme etsimme tietoa erittäin rajatuista kokemuksista, joten aineistolähtöinen analyysi sopii aineistomme analyysiin hyvin.

Aineistolähtöinen sisällönanalyysi on edennyt vaiheittain, sisältäen kolme keskeistä työskentelyvaihetta: 1. aineiston pelkistäminen, 2. aineiston ryhmittely sekä 3. teoreettisten käsitteiden luominen. Pelkistämisyvaiheessa aineistosta karjetaan kaikki epäolennainen pois ja siitä luodaan pelkistettyjä ilmaisuja. (Tuomi &

Sarajärvi, 2018, s. 122–124). Tämä tarkoitti meidän tutkimusaineistomme kohdalla sitä, että etsimme avoimien kysymysten vastauksista erilaisia ilmaisuja, jotka pelkistimme sopivaksi käsitteeksi. Tämän jälkeen pelkistetyt ilmaukset listattiin allekkain, jotta seuraavaan vaiheeseen siirtyminen on helpompaa.

Esimerkki 1. Aineiston pelkistäminen

Kysymys 8: Perheneuvontaan hakeutumisen syyt omin sanoin?

Vastaus: *“Puolisoiden stressi ja sen vaikutus avioliittoon, lapsen saamisen vaikeuteen liittyvät huolet, vaikeudet puolison kanssa puhumisessa ja tunteiden jakamisessa.”*

Vastaus on pelkistetty osana sisällönanalyysin prosessia käsitteiksi: stressaava elämäntilanne, lapsettomuus, sekä kommunikaatiovaikeudet.

Aineistolähtöisen sisällönanalyysin seuraava vaihe, aineiston ryhmittely, tehtiin pelkistettyjen ilmausten pohjalta, jolloin ne jaettiin ja yhdisteltiin omiksi ryhmiksi. Tällöin kaikki samaa ilmiötä kuvaavat käsitteet ryhmiteltiin alaluokiksi ja nimettiin ryhmälle sopivalla ja sitä kuvaavalla käsitteellä. Ryhmittelyn seurauksena voi muodostua myös useampia alaluokkia, pääluokkia, sekä sivuluokkia, riippuen analysoitavasta aineistosta. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 124–125). Meidän työmme kohdalla tämä tarkoitti sitä, että valitsimme allekkain listatuista pelkistetyistä ilmauksista samankaltaisia ilmaisuja, ja luokittelimme niitä omiksi pääluokikseen.

Esimerkki 2. Aineiston ryhmittely

Kysymys 13: Mitä muuta haluat kertoa [kertaluontoisesta perheneuvonnasta]?

Pelkistetyt ilmaukset vastauksista: Työntekijä antoi tilaa, työntekijä uskalsi ottaa asiat puheeksi, hyvä terapeutti, hyvä perheneuvoja.

Luokiteltu pääluokkaan: Ammattitaitoinen perheneuvoja

Sisällönanalyysin kolmas vaihe käsitteellistäminen tarkoittaa sitä, että pelkistystä ja ryhmitelystä aineistosta muodostetaan tutkimukselle olennainen tieto. Tästä tiedosta taas muodostetaan teoreettisia käsitteitä. Koko käsitteellistämisen idea on siis muodostaa alkuperäisistä tutkimusaineiston kielellisistä ilmauksista teoreettisia käsitteitä sekä johtopäätöksiä. Näitä teoreettisia käsitteitä voidaan

muodostaa yhdistelemällä erilaisia luokituksia niin kauan, kun se on tutkimusaineiston kannalta tarpeellista. Näiden luokitusten yhdistelemisellä pyritään siihen, että niiden avulla pystytään lopulta muodostamaan vastauksia tutkimuskysymyksiin. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 125–126). Meidän työemme kohdalla käsitteellistämistä toteutettiin niin, että otimme tarkasteluun ryhmittelyn seurauksena muodostuneet pääkäsitteet ja nimesimme ne mahdollisuuksien mukaan teoreettisiksi yläkäsitteiksi. Tässä vaiheessa on huomioitava se, että meidän tutkimuksemme analysoitava aineisto oli sen verran niukka, että jotkut käsitteet muodostuivat selkeiksi käsitteiksi jo edellisessä, ryhmittelyvaiheessa.

Esimerkki 3. Aineiston käsitteellistäminen

Kysymykseen 13. Mitä muuta haluat kertoa [kertaluontoisesta perheneuvonnasta]? Saatujen vastausten pääluokat: keskustelu koettu tärkeänä, riittävä apu. Muodostettu käsite: Riittävä keskusteluapu.

4 KYSELYTUTKIMUKSEN TULOKSET

4.1 Perheneuvontaan hakeutumisen syyt

Ylivoimaisesti suurin syy pariskunnille hakeutua perheneuvonnan asiakkaaksi vuonna 2021 oli kirkon tilastokeskuksen mukaan vuorovaikutusongelmat parisuhteessa. Tämä syy nousi esiin 3700 asiakkaalla, mikä tarkoittaa 42 % perheneuvonnan kävijöistä. Toiseksi suurin syy, erokysymykset, oli käsittelyssä 1018 kertaa (18 %). (Suomen ev. lut. kirkko, i.a. -c.) Oman kyselymme tulokset noudattavat pitkälti näitä tilastoja. Noin puolet kyselymme vastaajista nosti vuorovaikutusongelmat syyksi hakeutua perheneuvontaan, ja näin ollen tämä oli myös meidän aineistomme suosituin vastausvaihtoehto. Seitsemän vastaajaa nosti myös erokysymykset syyksi hakeutua perheneuvontaan. Omassa aineistossamme erokysymysten kanssa lähes yhtä yleinen vastaus oli ongelmat lähisuhteissa. Tämä ei kirkon omissa tilastoissa nouse yhtä merkittäväksi syyksi kuin kyselyssämme,

sillä kirkon tilastoissa tämä syy hakeutua perheneuvontaan oli vain viidellä prosentilla kävijöistä. Näiden syiden jälkeen aineistossamme esiin tulivat elämänvaihekriisi (neljä vastausta) ja uskottomuus (kolme vastausta). Seksuaalisuuden ongelmat, fyysinen/henkinen väkivalta ja muut syyt tulivat kukin yhden kerran esiin. Vastausvaihtoehdoista yllättävä trauma/kriisi ja psykososiaalinen kriisi ei noussut kenenkään vastauksissa syyksi hakeutua kertaluonteiseen perheneuvontaan.

Omaan monivalintakysymykseemme oli perheneuvontaan hakeutumisen syiksi valittu samat vastausvaihtoehdot kuin kirkon tilastoon, jotta vastauksia olisi mahdollista verrata kokonaiskuvaan kirkon perheneuvonnasta. Ainoastaan uskonnolliset syyt oli jätetty monivalintakysymyksestä pois. Tämä syy saapua perheneuvontaan ei ole ollut lainkaan keskeinen perheneuvonnan valtakunnallisissa tilastoissa. Vastajat pystyivät valitsemaan useamman kuin yhden vastausvaihtoehdon. Vertailussa huomioitavaa on, että yleensä tulossyyn kertaluontoiselle vastaanotolle kysyy ja tilastoi perheneuvoja, mutta meidän kyselyssämme asiakas tai asiakkaat itse listasivat syynsä tulla perheneuvontaan. Tämä voi selittää sen, miksi ongelmat lähisuhteissa korostui aineistossamme huomattavasti verrattuna kirkon tilastokeskuksen vastauksiin.

Valmiiden vastausvaihtoehtojen lisäksi kyselyssä annettiin tilaisuus kertoa perheneuvontaan osallistumisen syistä omin sanoin. Tähän kysymykseen tuli 13 vastausta. Tähän avoimeen kysymykseen vastattiin parhaiten kaikista avoimista kysymyksistä, vaikkakin osa vastauksista oli niukkasanaisia. Myös avoimessa kysymyksessä nousivat esiin samankaltaiset asiat kuin monivalinnassa, mutta vastaajat kertoivat ajatuksistaan hieman vapaammin ja monisyisemmin. Päädyimme analyysissämme ryhmittelemään asiakkaaksi tulon syitä siitä näkökulmasta, kaipasivatko asiakkaat apua puolisoiden keskinäisestä dynamiikasta syntyviin ongelmiin vai haettiin apua parisuhdetta ulkopuolelta kuormittaviin tekijöihin. Tällaisia suoraan parisuhdedynamiikasta kumpuavia asioita olivat vuorovaikutusongelmat, riidat, erokysymykset ja kommunikaatiovaikeudet. Ulkoisia tekijöitä taas olivat stressi, uupumus, traumat, alkoholismi ja lapsettomuus. Suurin osa vastaajista listasi enemmän kuin yhden syyn saapua perheneuvontaan.

Sanallisissa vastauksissa kuvatut vuorovaikutusongelmat tiivistyivät usein toistuvaan huonoon tapaan riidellä ja vaikeuksiin ymmärtää toista. Suurin ongelma riidelyyn liittyen pareilla oli, että se oli jatkuvaa ja kiersi kehää. Eräs kyselyn vastaajista tunnisti itsessään sen, ettei ole koskaan osannut riidellä rakentavasti. Kommunikaatiovaikeuksiin liittyen yksi vastaaja taas tunnisti sen, etteivät hän tai hänen puolisonsa osanneet ilmaista toisilleen tunteitaan. Toinen pari taas perusteli, etteivät ymmärtäneet toistensa käytöstä ja ajatusmaailmaa. Joku oli vastannut kysymykseen, että hänellä tai heillä on "parisuhde hukassa", mutta ei siitä huolimatta avannut sen tarkemmin, mitä tällä tarkoitti.

Avoimissa vastauksissa erokysymykset olivat esillä neljällä vastaajalla, mutta ainoastaan yksi heistä kertoi varsinaisesti läpikäyvänsä eroa. Kaikki muut vastaajat vielä pohtivat eroa yhtenä vaihtoehtona. Vastaajat kertoivat myös eropohdintaan johtaneista syistä. Kahdella pohdinnan taustalla oli puolison alkoholismi, ja kahdella erouhka oli ikään kuin jokaisen riitatilanteen päätepiste.

Neljä vastaajista haki perheneuvonnasta tukea ennen kaikkea itselleen ja omille pohdinnoilleen. Tukea kaivattiin kahdesta eri näkökulmasta. Osalle vastaajista kyse oli siitä, että he kaipasivat neuvoa, miten toimia itse (parisuhteessa) toisin. Osa taas kaipasi henkilökohtaista tukea omiin pohdintoihinsa tai jaksamiseensa kuormittavan parisuhdetilanteen keskellä.

Parisuhdetta ikään kuin ulkoa rasittaviin tekijöihin kuului stressiä, uupumusta, vanhoja traumoja, alkoholismia ja lapsettomuutta. Hyvinkin toimiva parisuhde joutuu koetukselle silloin, kun jommankumman puolisoista elämäntilanne on pitkäkestoisesti vaikea. Yleensä vastauksissa näiden tekijöiden rinnalla kuvattiin myös kommunikaation haasteita. Kaikki nämä tekijät ovat sellaisia, että vaikka ne eivät sinänsä kumpua pariskunnan vuorovaikutustaidoista, on niillä väistämättä välitön vaikutus parisuhdedynamiikkaan.

Monivalintakysymyksen vastauksiin verrattaessa, avoimissa kysymyksissä uskottomuus ei tullut ilmi kertaakaan, vaikka monivalinnassa se oli kolmelle syy haikutua perheneuvontaan. Onkin luultavaa, että monet perheneuvontaan

hakeutumisen syistä ovat herkkiä avattaviksi yksittäisessä kyselylomakkeessa, ja uskottomuus on yksi vaikeimmista aiheista.

4.2 Kyselyyn vastanneiden kokemukset kertaluonteisesta perheneuvonnasta

Valtaosa vastaajista koki kertaluonteisen perheneuvonnan käynnin hyvänä ja tarpeellisenä. Aineistosta poimittu kritiikki liittyi useimmiten siihen, että tapaamisia olisi toivottu useampia, jotta kaikki ongelmat olisi ehditty käydä läpi. Yhteensä kolme vastaajaa (15 %) oli sitä mieltä, että yksi käyntikerta ei riittänyt heidän ongelmiansa käsittelyyn. Avoimessa kysymyksessä tähän liittyen vastaajat kertoivat, että käsittelemättä jääneet asiat olivat liian henkilökohtaisia tai liittyivät siihen, että asiakas itse ei ollut vielä valmis etenemään asian käsittelyssä.

Muutama vastaaja kertoi kokeneensa, ettei saanut apua ongelmaansa:

Taulukko 1. Kriittiset kokemukset

Vastaus	Vastauksien määrä
Käynti ei auttanut minua ongelmani käsittelyssä	1
Jäin epätietoiseksi siitä, miten käsitellä ongelmaani jatkossa	2
En saanut asioihini uusia näkökulmia	2

Koko aineistoon nähden kriittisiä tai tyytymättömiä vastauksia oli erittäin vähän ja ne näkyivät lähinnä yksittäisissä monivalintakysymyksien vastauksissa (Taulukko 1).

Vaikka tapaamisia toivottiin usein lisää, tulkitsimme sen lopulta enemmänkin palvelun tarpeellisuutena, kuin kritiikkinä. Näin vastanneet ovat pääsääntöisesti kokeneet hyötyvänsä käynnistä, ja toivovat tämän vuoksi jatkoa tapaamisille. Tätä tulkintaamme tukee se, että tutkimusaineistomme mukaan 70 % vastaajista toivoisi useampia tapaamisia, mutta yksikään ei toivonut tapaamisia eri henkilön kanssa. Tästä voimme vetää sen johtopäätöksen, että perheneuvojia pidettiin

erittäin ammattitaitoisina ja heidän palvelujaan kaivataan lisää. Kyselymme avoimista kysymyksistä nousee myös paljon kehuja koskien sekä perheneuvojien tekemää työtä, että koko palvelua. Perheneuvojien tekemää työtä kehutaan avoimissa vastauksissa monin sanoin:

Perheneuvoja tuki ja oli empaattinen. Antoi tilaa kertoa tilanteestani mutta otti itsekin sopivasti puheenvuoroa. Tuki tunneilmaisua. V7

Todella hyvä, empaattinen ja ymmärtäväinen apu. Perheneuvoja osasi sanoittaa kokemuksiani ja koin tulevani ymmärretyksi. V13

Koko työmuoto ja palvelu itsessään sai myös paljon kehuja ja arvostusta avoimissa vastauksissa:

Hyvä, että tällaista palvelua on tarjolla. Kiitos tästä mahdollisuudesta. V1

Suurkiitos tästä palvelusta. Oli lykätty tätä pitkään, koska avun hakeminen tuntui hankalalta jonojen takia ja mielti, riittääkö voimavarat näiden puimiseen. Keskustelu toikin energiaa ja toivoa, oli erinomaisesti vietetty 60 min. V15

Myös kyselymme numeraalisesti arvioitaviin kysymyksiin tuli lähes pelkkiä erinomaisia arvioita. Loistavan arvion (5/5) kertaluonteiselle perheneuvonnalle antoi 12 vastaajaa. Arvosanan 4/5 antoi 4 vastaajaa ja 3/5 antoi vain 1 vastaajista. Huonoja arvioita 1/5 tai 2/5 ei tullut ollenkaan. Jopa 14 vastaajaa suosittelisi kertaluonteista perheneuvontaa ystävälleen varmasti (arvio 5/5) ja neljä melko varmasti (arvio 4/5). Yksi vastaaja jätti vastaamatta kumpaankaan näistä kysymyksistä. Numeeristen arvioiden perusteella kertaluonteinen perheneuvonta koetaan kokonaisuudessaan erittäin hyvänä palveluna, jota suositellaan mielellään muillekin.

4.2.1 Yksin tulleiden kokemukset verrattuna puolison kanssa perheneuvontaan saapuneiden kokemuksiin

Yhdeksän ihmistä kertoi tulleen kertaluonteiseen perheneuvontaan yksin. Vain yksi heistä oli mies, muut olivat naisia. Naisista yksi oli vastannut tulleen sekä yksin että puolisonsa kanssa. Yksin tulleet vastasivat lomakkeemme avoimiin kysymyksiin huomattavasti useammin kuin pariskuntana tulleet; jokainen yksintulleista oli vastannut vähintään yhteen avoimeen kysymykseen. Syyt hakeutua perheneuvontaan eivät merkittävästi eronneet yksin tulleilla pariskuntana saapuneiden syistä, mutta niitä uskallettiin avata kyselylomakkeessa seikkaperäisemmin. Esimerkiksi kaikki, jotka avoimessa vastauksessa olivat kertoneet pohtivansa eroa tai olevansa erokriisin keskellä, olivat tulleet kertaluonteiseen perheneuvontaan yksin.

Yksin tulleet olivat perheneuvontaan tyytyväisempiä kuin pariskuntana tulleet. Jokainen yksin tulleista oli sitä mieltä, että tapaamisen aikana ehdittiin käydä läpi häntä eniten askarruttaneet asiat. Tätä voisi selittää se, että yksin tullessa ei tarvitse jakaa aikaa ja keskustelutilaa puolison kanssa ja saa myös perheneuvojan täyden huomion omiin asioihinsa. Toisaalta hieman paradoksaalisesti kaksi näistä yksintulleista vastasi avoimessa kysymyksessä tärkeitä asioita jääneen käsittelemättä. Nämä olivat kuitenkin sellaisia asioita, joita ei haluttu avata lomakkeessakaan tarkemmin kuin että kyse oli herkistä ja omassa mielessä pyörivistä asioista.

4.2.2 Lapsettomien kokemukset verrattuna perheellisten kokemuksiin

Koko aineistosta lapsettomia ilmoitti olevansa 6 vastaajaa, ja 13 vastaajaa kertoi, että heillä oli lapsia. Lapsettomista vastaajista puolet oli miehiä ja puolet oli naisia, kun taas perheellisten vastaajien osuudesta reilu enemmistö (10 kpl) oli naisia. Ikäjakauma jakautui lapsettomien ja perheellisten välillä niin, että kaikki lapsettomat olivat ikäryhmien 18–50 välillä, ja perheelliset ikäryhmien 30–70 välillä. Lapsettomia vastaajia oli siis hieman enemmän nuoremmissa ikäryhmissä. Huomionarvoista on myös se, että perheellisten ilmoittama perheen lapsimäärä oli jopa kuudella perheellä kolme lasta tai yli. Perheneuvontaan on siis hakeutunut suhteellisen paljon joko suurperheiden tai uusperheiden vanhempia, joissa lapsiluku on keskimäärin suurempi. Aineistostamme emme voi suoraan nähdä

uusperheiden määrää vastaajissa, mutta kaksi perheellistä vastaajaa ilmoitti, ettei heillä ole puolison kanssa yhteisiä lapsia, joten voimme olettaa ainakin kahden vastaajan elävän uusperheessä.

Perheneuvontaan hakeutumisen syissä oli nähtävissä joitain eroja lapsettomien ja perheellisten välillä. Lapsettomien vastaajien kesken suurimmat syyt olivat vuorovaikutusongelmat perheessä (4 kpl) ja ongelmat lähisuhteissa (4 kpl). Perheellisten vastaajien kesken suurin syy oli myös vuorovaikutusongelmat perheessä (7 kpl), ja sen lisäksi erokysymykset (6 kpl) olivat merkittävä syy perheneuvontaan hakeutumiselle. Erokysymysten kanssa perheneuvontaan tuli lapsettomista vastaajista vain 1 vastaaja. Perheellisistä taas vain 2 vastaajaa koki ongelmia lähisuhteissa.

Lapsettomista vastaajista jokainen koki, että kertaluonteisella perheneuvonnan käynnillä ehdittiin käydä läpi kaikki mieltä askarruttaneet asiat. Perheellisistä taas kaksi vastaajaa koki, että ehdittiin käydä läpi vain pieni osa asioista. Lapsettomista vastaajista myös kaikki kokivat saaneensa uusia näkökulmia ongelmaan, kun perheellisistä näin koki kaksi kolmasosaa. Perheellisistä myös 2 vastaajaa koki, ettei saanut lainkaan uusia näkökulmia. Perheellisten joukosta löytyi myös kaksi vastaajaa, jotka kokivat jääneensä epätietoiseksi siitä, miten jatkaa ongelman käsittelyä, tai käynti ei auttanut heitä ongelman käsittelyssä.

Mielenkiintoinen huomio on myös se, että vaikka lapsettomat vastaajat kokivat perheellisiä useammin saaneensa apua kertaluonteiselta käynniltä, he kaikki harkitsivat ainakin jollain tasolla hakevansa apua vielä muualtakin. Ne kaksi vastaajaa, jotka kertoivat, etteivät aio enää hakea lisää apua ongelmaansa, olivat perheellisiä.

Numeeriset arviot perheneuvonnalle jakoutuivat suhteellisen tasaisesti lapsettomien ja perheellisten kesken:

Taulukko 2. Lapsettomien ja perheellisten numeeriset arviot

Arvosana	Lapsettomat	Perheelliset
----------	-------------	--------------

5	5	8
4	1	3
3	0	1

Tästä voidaan nähdä, että lapsettomat ja perheelliset olivat suunnilleen yhtä tyytyväisiä perheneuvonnan palveluun.

4.2.3 Varhaiskasvatusikäisten lasten vanhempien kokemukset

Tarkastelimme erikseen vastauksia asiakkailta, jotka ilmoittivat perheessään olevan pikkulapsia tai varhaiskasvatusikäisiä lapsia (0–6-vuotiaita). Asiakkaita, joilla oli alle kouluikäisiä lapsia, oli yhteensä viisi, ja he kaikki olivat naisia. Kolme vastaajista oli iältään 30–39-vuotiaita ja kaksi oli 40–49-vuotiaita. Kolme vastaajaa taas osallistui kertaluonteisen perheneuvonnan tapaamiseen yhdessä puolison kanssa ja kaksi osallistui yksin.

Tässä otannassa selkeästi suurimmat syyt hakeutua perheneuvontaan olivat vuorovaikutusongelmat perheen sisällä (3 kpl) sekä ongelmat lähisuhteissa (2 kpl). Nämä molemmat syyt perheneuvontaan hakeutumiseksi olivat hieman korkeammat, kuin muussa aineistossa keskimäärin. Erokysymykset tulivat esiin vain yhdellä varhaiskasvatusikäisten lasten perheellä, niiden ollessa muussa aineistossa reilulla kolmanneksella vastaajista syynä hakeutua perheneuvontaan.

Varhaiskasvatusikäisten lasten perheissä korostui myös avun hakeminen muualta, kun vain yksi vastaajista kertoi, että ei ole hakenut ennen apua. Neljä perhettä tämän otannan vastaajista oli siis hakenut perheneuvonnassa käsiteltyyn ongelmaansa apua aiemmin, ja apua oli haettu neuvolasta, terapiasta, kunnan sosiaalitoimesta, sekä toiselta järjestöltä. Muussa aineistossa enemmistö vastaajista ilmoitti, että ei ollut hakenut apua muualta.

Tässä otannassa neljä viidestä koki, että asiat ehdittiin käydä kertaluonteisella perheneuvonnan käynnillä läpi. Ainoastaan yksi pikkulapsiperhe olisi tarvinnut

enemmän aikaa asioiden käsittelyyn. Kaikki tämän otannan vastaajat kokivat kuitenkin, että saivat uusia näkökulmia ongelmaansa sekä ohjausta mihin hakeutua jatkossa, kun koko aineistossa esiintyi muutamia vastauksia, joissa koettiin, että uudet näkökulmat tai jatko-ohjeet jäivät saamatta.

Tämän otannan vastaajista kolme aikoi hakea jatkossa lisää apua seurakunnan perheneuvonnasta ja neljä kaipasi lisää tapaamisia. Nämä vastaukset tulevaisuuden avun hakemiseen ja tarpeeseen liittyen olivat hieman korkeammat kuin koko aineistossamme. Kaikki tämän otannan vastaajat antoivat kertaluonteiselle perheneuvonnalle numeraalisen arvion 5, eli kaikista korkeimman arvion. Ystävälle tätä palvelua suosittelisivat myös kaikki vastaajat varmasti (4 kpl) tai melko varmasti (1 kpl).

Tämän pienen rajatun otannan analysoinnin perusteella vaikuttaisi siltä, että kertaluontoinen perheneuvonta näyttää palvelevan hyvin myös niiden perheiden tarpeita, joilla on pieniä, varhaiskasvatusikäisiä lapsia. Tämän ryhmän vastaajat olivat vielä keskimääräisiä vastauksia tyytyväisempiä saamaansa palveluun ja kokivat tulleen autetuiksi.

4.3 Ongelmien jatkokäsittely

Naisista 11 ja miehistä 3 olisi toivonut vielä uutta tapaamista perheneuvojan kanssa. Uutta tapaamista toivottiin silti, vaikka yksi tapaamista toivoneista oli vastannut monivalintakysymykseen, että “Käynti ei auttanut minua ongelmani käsittelyssä” ja toinen, että “En saanut asioihini uusia näkökulmia.” Suurin osa uutta tapaamista toivoneista oli kiitollisia ja pitivät palvelua hyvänä, mutta kiinnostavaa on, että myös kaikista kriittisimmät vastaajat saattoivat kaivata toista tapaamista.

Toista tapaamista toivoneista 12 oli vastannut myös, että tapaamisessa “Ehdittiin käydä läpi mieltäni eniten askarruttaneet asiat.” Vain kaksi oli sitä mieltä, että tapaamisessa ehdittiin käydä tärkeimmistä asioista läpi vain pieni osa. Kyselyssä oli avoin tarkentava kysymys “Jos tärkeitä asioita jäi käsittelemättä, millaisia ne

olivat”. Tähän kysymykseen saimme vain neljä vastausta. Kaksi vastaajista oli vastannut hyvin lyhyesti, että käsittelemättömät asiat olivat joko oman pään sisällä tai sellaisia, ettei niistä tehnyt mieli keskustella oudon ihmisen kanssa. Yksi vastaajista oli kertonut hieman perusteellisemmin, että aika oli liian lyhyt, jotta ymmärrys oman ja puolison käytöksen perimmäisistä syistä olisi ehtinyt muodostua. Vastaja piti tätä edellytyksenä toimivalle yhteiselämälle. Neljäs vastaaja käytti tämän tilan kiittämiseen ja kertoi, että oli saanut riittävästi neuvoja ja ohjeita, miten toimia jatkossa. Tämä neljäs vastaaja ei myöskään toivonut enää jatkotapaamista kuten toiset.

Onkin mielenkiintoista, että suurin osa uutta tapaamista toivoneista oli täysin tyytyväisiä tunnin mittaisen keskustelun sisältöön. Yhdessä puolison kanssa tulleet toivoivat hieman useammin uutta tapaamista kuin yksin tulleet. Vastauksista ei käy ilmi, täyttivätkö puoliset kyselyä yksin vai yhdessä. Joissain tapauksissa voisi olla niin, että toinen puolisoista on ollut täysin tyytyväinen kertakäyntiin ja toinen olisi toivonut vielä enemmän tapaamisia. Toivomus uudesta tapaamisesta oli kyselyaineistossamme myös sukupuolittunut: kolmestatoista naisesta yksitoista toivoi jatkotapaamista, mutta kuudesta miehestä vain kolme. Kyselymme otos on kuitenkin pieni, joten asia vaatisi laajempaa tutkimusta.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

5.1 Yhteenveto

Osallistujajoukkoa tarkastellessa huomasimme, että naiset hakeutuivat kertaluontoiseen perheneuvontaan hieman useammin kuin miehet, ja he myös tulivat miehiä useammin yksin perheneuvontaan. Yksin kertaluontoiseen perheneuvontaan osallistuneet olivat tyytyväisempiä perheneuvontaan kuin pariskuntana tulleet. Yksin tulleet vastasivat myös kyselymme avoimiin kysymyksiin useammin

kuin pariskunnat, joten heidän äänensä kuuluu aineistossamme pariskuntana osallistuneita paremmin.

Avointen kysymysten sisällönanalyysin tuloksena saimme muodostettua muutamia tärkeitä käsitteitä tutkimuskysymyksiimme suhteutettuina. Perheneuvontaan hakeutumisen syyt jakautuivat analyysin jälkeen parisuhteen sisäisiin ongelmiin ja parisuhteen ulkopuolelta tuleviin ongelmiin. Sisäisistä ongelmista yleisimpiä olivat meidän aineistomme perusteella eroon liittyvät kysymykset, riitely sekä vuorovaikutusongelmat parisuhteessa. Parisuhteen ulkopuolelta tuleviin tekijöihin kuuluivat puolestaan pitkäkestoinen stressi, traumat, puolison alkoholin käytön ongelmat ja lapsettomuus.

Asiakkaiden kokemukset kertaluonteisesta perheneuvonnasta olivat aineiston analyysistä nousseiden käsitteiden perusteella erittäin myönteisiä:

1. Asiakkailla oli positiivinen kokemus palvelusta
2. Asiakkaat kokivat saaneensa uusia ratkaisuja ongelmiin
3. Asiakkaat kokivat saaneensa riittävästi keskustelua apua
4. Työntekijät koettiin ammattitaitoisina

Avointen kysymysten sisällönanalyysin mukaan asiakkaiden valmiudet ongelman käsittelemiseen jatkossa lisääntyivät suurimmalla osalla vastaajista. Muutamien poikkeavien vastausten perusteella pystyimme löytämään kaksi tekijää, joiden perusteella asiakas koki, ettei saanut valmiuksia ongelman käsittelyyn. Ensimmäinen oli se, että asiakkaalla oli todellinen tarve jatkotyöskentelylle, koska hänen ongelmansa oli niin monimuotoinen, että sitä ei saatu yhdellä kerralla tarpeeksi edistettyä. Toinen oli se, että asia oli sen verran arkaluontoinen tai henkilökohtainen, ettei sitä haluttu ottaa esille kertaluonteisella käynnillä. Lisäksi sisällönanalyysistä nousi esiin teema, että vastaaja koki yhteiskunnan tarjoamien terapiapalvelujen saatavuudessa olevan suuria haasteita, ja näin ollen avun saaminen koettiin ylipäätään vaikeana. Tästäkin huolimatta kertaluonteisen perheneuvonnan käyntiin ja sinne pääsyyn oltiin erittäin tyytyväisiä.

Aineistomme lapsiperheitä tarkastellessa huomasimme, että pikkulapsiperheet olivat muita useammin ehtineet hakea apua myös muualta kuin kertaluonteisesta perheneuvonnasta. Koko aineistosta 11 vastaajaa ei ollut aiemmin hakenut tai saanut apua muualta. Lapsiperheet kokonaisuudessaan jäivät lapsettomia useammin vaille uusia näkökulmia ja epätietoisiksi siitä, miten heidän kannattaisi toimia jatkossa. Tätä saattaa selittää myös se, että heillä on ollut jo jokin muu auttajataho, jonka kanssa on käyty läpi samoja asioita ja ohjeita. Tämä tulos perustuu kuitenkin vain pieneen otantaan, joten sen tilastollista merkittävyyttä on vaikea arvioida.

Ongelmien jatkokäsittelyä ajatellen huomattavaa on, että neljätoista osallistujaa yhdeksästätoista toivoi jatkotapaamista perheneuvojan kanssa. Jatkotapaamista toivottiin, vaikka 12 tapaamista toivovista oli täysin tyytyväisiä siihen, mitä olivat tunnin aikana käyneet läpi. Pariskuntana kertaluonteiseen perheneuvontaan osallistuneet toivoivat jatkotapaamista yksin tulleita useammin, joten voi olla, että aikaa kaikkien osapuolien ajatuksille olisi tarvittu hieman enemmän. Avoimissa vastauksissa näkyi toive resurssien kanavoimisesta tähän palveluun.

Varmasti tärkein tutkimustuloksemme on kuitenkin se, että kertaluontoinen perheneuvonta koettiin tärkeänä palveluna ja perheneuvojia pidettiin ammattitaitoisina. Kriittisimmäkään vastaajat eivät antaneet palvelulle huonoa arvosanaa vaan aineistosta paistoi suuri kiitollisuus. Jatkotapaamista toivovista kukaan ei toivonut tapaamista eri perheneuvojan kanssa, joten perheneuvontaan osallistuneet olivat kaiken kaikkiaan tyytyväisiä työntekijöihin, joita tapasivat.

5.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Laadullisen tutkimuksen yhteydessä luotettavuuden arviointi kohdistuu tutkimusaineiston keräämiseen, aineiston analysointiin sekä valmiin tutkimuksen raportointiin. Tutkimusaineisto tulee kerätä mahdollisimman läheltä tutkittavan ilmiön todellista esiintymispaikkaa, jotta luotettavuus on mahdollisimman korkea. (Karjalainen ym., 2020) Aineistonkeruun yhteydessä jouduimme siis pohtimaan, mikä olisi mahdollisimman otollinen aika ja paikka kerätä kohderyhmältä vastauksia. Yhdessä perheneuvoja Juha Pettersonin kanssa tulimme ensin siihen tulokseen,

että vastaukset olisi hyvä kerätä noin viikon kuluttua asiakastapaamisesta. Näin asiakas olisi ehtinyt päästä etäämmäksi tapaamisen mahdollisesti aiheuttamista vahvemmista tunnekuohuista ja hän pystyisi tarkastelemaan tapaamisen vaikutuksia objektiivisemmin. Tämä ei tämänhetkisen perheneuvonnan luonteen takia täysin toteutunut, mutta emme usko tämän merkittävästi heikentäneen vastausten luotettavuutta.

Aineiston analyysissa ja raportoinnissa taas luotettavuutta lisää, se että raportissa käytetään tarpeeksi suoria lainauksia haastatteluvastauksista. Näin lukija saa oikean kuvan, siitä miten aineistoa käytetään ja raportoidaan, ja miten tutkittavien vastaukset vaikuttavat tutkimustuloksiin. (Karjalainen ym., 2020). Pyrimmekin työssämme käyttämään mahdollisimman tarkasti saamiamme vastauksia, sekä rakentamaan tuloksia mahdollisimman aineistolähtöisesti. Tämä onnistui hyvin aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla, sekä Webropolin kyselyjen koonnin avulla, koska kaikki tulokset kumpusivat suoraan aineistosta.

Opinnäytetyön tekemiseen liittyy myös monia eettisiä kysymyksiä. Eettisesti toteutetun opinnäytetyön tekemisen edellytyksenä on, että prosessin kaikissa vaiheissa noudatetaan hyvää tieteellistä tutkimustapaa. Tutkimuseettisestä näkökulmasta tarkastellen hyvän tieteellisen käytännön lähtökohtia ovat rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus, joita tulee noudattaa koko prosessin ajan. (Gothóni ym., 2016). Olemme ottaneet kaikki nämä lähtökohdat huomioon työtä tehdessämme, ja noudattaneet erityistä tarkkuutta tutkimusaineiston käsittelyssä.

Muita opinnäytetyön eettisyyteen liittyviä asioita ovat lupiin ja suostumuksiin liittyvät asiat sekä aineiston keruuseen, säilyttämiseen sekä sen hävittämiseen liittyvät asiat (Gothóni ym., 2016). Haemme omaan opinnäytetyöhömmme tutkimusluvan Helsingin seurakuntayhtymän perheneuvonnan yksiköstä ja Töölön seurakunnasta, niin kuin tutkimuksen toteutuksen eettiseen etikettiin kuuluu. Haastattelulomakkeeseen vastaaminen on asiakkaille täysin vapaaehtoista, ja vastatesaan lomakkeeseen tutkittaville painotetaan, että heidän vastauksiaan käsitellään täysin anonymisti. Keräsimme aineistoa vain omaan tutkimuskäyttöömme ja käytimme tuloksia vain omien tutkimuskysymystemme arviointia ja pohdintaa varten. Me tutkijat emme tiedä nimeltä niitä henkilöitä, joille perheneuvojat

lähettivät kyselymme linkin, eikä meillä ole heidän yhteystietojaan tai sähköpostiosoitteitaan. Webropol-tulokset ovat suljetut kaikilta muilta, paitsi meiltä. Perheneuvojatkaan eivät näe sitä, mitä heidän asiakkaansa vastasivat. Yksityisyyden suoja toteutuu siis tässä tutkimuksessa hyvin, koska meillä tutkijoilla ei ole edes sähköpostiosoitteita, joilla voisi liittää yksityiset tutkimusvastaukset ja vastaajat toisiinsa.

5.3 Työalakohtainen pohdinta

Moni vastaajista oli ilahtunut siitä, että seurakunnilla on myös tällainen palvelu. Tässä yhteydessä on kuitenkin taas todettava, että yleensä vain isojen kaupunkien seurakuntayhtymät pystyvät tarjoamaan erillistä perheneuvontaa. Silloin kun seurakunta ei pysty palkkaamaan erillisiä perheneuvojia, työ nivoutuu osaksi pappien, diakonien, nuorisotyöntekijöiden ja varhaiskasvattajien työtä. Koska tämän tutkimuksen tekijät ovat valmistumassa kirkon varhaiskasvatuksen ja diakonian virkoihin, tarkastelemme tässä yhteydessä kirkon perheneuvontaa näistä näkökulmista.

Varhaiskasvatuksen työala ei isoimmissa seurakunnissa ole suoraan yhteydessä perheneuvontaan. Monissa seurakunnissa saattaa kuitenkin olla erikseen esimerkiksi koko kasvatuksen työala, johon kuuluu nuorisotyö, varhaiskasvatus, sekä perhetoiminta. Toisissa seurakunnissa taas voi olla nuorisotyö erikseen, mutta varhaiskasvatus ja perhetoiminta kuuluvat samaan työalaan. Toimintatapoja on monia, mutta kaikissa muodoissaan varhaiskasvatus on sidoksissa myös perheiden tukemiseen ja osana perheiden tukemista on myös tuki parisuhteen haasteissa.

Yleisesti ottaen kaikkea alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä kanssa tapahtuvaa Suomen evankelisluterilaisen kirkon toimintaa voidaan kutsua kirkon varhaiskasvatukseksi. Kirkon varhaiskasvatuksen järjestämässä toiminnassa sitoudutaan yleisiin varhaispedagogisiin tavoitteisiin ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. (Petäjä & Ojell, 2017, s. 96.) Tämän pedagogisen toiminnan lisäksi varhaiskasvatus ja perhetoiminta tarjoavat runsaasti erilaista tukea

perheille. Näiden toimintojen tarjoama vertaistuellinen ja ennaltaehkäisevä apu perheille on kiistatta merkittävintä, mutta työalalla voidaan tehdä myös suoranaista korjaavaa parisuhdetyötä. Esimerkiksi Espoon tuomiokirkkoseurakunnassa tehdään perheneuvonnan kaltaista parisuhdetyötä perhetyönohjaajien toimesta. Perhetyönohjaajille saa varata yksittäisiä neuvonta-aikoja tai heidän kanssaan voi aloittaa pidemmän (max. 10 kerran) prosessin. (Outi Wenell, perhetyönohjaaja, henkilökohtainen tiedonanto 04.11.2021).

Seurakunnan varhaiskasvatuksen kautta voidaan myös tukea pienten lasten vanhempia heidän kasvatustehtävässään. Varhaiskasvatuksessa tehtävä kasvatusyhteistyö on tärkeää ja arvokasta, ja sillä voi olla iso vaikutus perheiden hyvinvointiin. Tutkimuksemme mukaan varhaiskasvatusikäisten lasten vanhemmat olivat useammin hakeneet jo jostain muualta apua, kuin muut vastaajat. Tämä kertoo siitä, että pienten lasten vanhemmille ja perheille on hyvin saatavilla apua ja tukea. Varhaiskasvatusikäisten lasten tukena ovat neuvolan palvelut, sekä varhaiskasvatuksesta saatava tuki, ja näiden tahojen ammattilaiset varmasti edesauttavat sitä, että sopivan avun piiriin on vaivatonta päästä. Seurakunnan varhaiskasvattajat voivat myös omalla työllään helpottaa pikkulapsiperheiden arkea, olla apuna kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä, sekä ohjata perheitä tarvittaessa oikeanlaisten palveluiden piiriin.

Diakoniatyö puolestaan rajautuu vain harvoin pelkkään perheiden parissa tehtävään työhön, vaan usein diakoniatyöntekijän tulee osata ”hieman kaikkea”. Asiakasvastaanotot ja yksilötapaamiset ovat kaikkialla Suomessa keskeinen tapa toteuttaa diakoniatyötä. Diakoniaan yleisesti liitetyn taloudellisen avustamisen lisäksi seurakuntien diakoniatyössä tehdään myös päihde- ja mielenterveystyötä, kriminaalityötä, vanhustyötä, monikulttuurisuustyötä ja montaa muuta erilaista työalaa asiakkaiden tarpeista riippuen. Diakoniatyö pyrkii tavoittamaan niitä, joilla asiat ovat yhteiskunnassa kaikista huonoimmin. (Helin ym. 2010, s. 50–56.) Näin ollen voisi ajatella, että kun diakoniatyöntekijän kanssa lähdetään keskustelemaan perhe- ja parisuhdetilanteesta, diakoniatyöntekijän luo perheneuvontaan hakeutuu keskivertoa enemmän sellaisia perheitä, joilla on muitakin merkittäviä elämänhallinnallisia ongelmia, kuten vaikeuksia talouden kanssa, päihdetaustaa tms. Onkin tärkeää, että monien ongelmien keskellä myös perheen tai

parisuhteen kokonaishyvinvoinnin tarkastelulle varataan riittävästi aikaa, ja tarvittaessa tämä voidaan sopia asiakastapaamisen ainoaksi keskusteluteemaksi.

Vaikka diakoniatyöntekijöillä ei lähtökohtaisesti ole taustallaan terapeuttista koulutusta, diakoniatyöntekijä voi olla se henkilö, joka sopivalla hetkellä kuuntelee parisuhteen tai perhe-elämän huolet ja kulkee lähimmäisenä rinnalla. Kuten tutkimuksestamme käy ilmi, tuntikin voi riittää siihen, että tärkeimmät asiat saadaan purettua mielestä. Tätä työtä tehdessämme opimmekin sen, että seurakunnan työntekijällä on suuri rooli ihmisten kohtaamisessa. Varhaiskasvatuksen tai diakoniatyön ammattilainen voi olla monelle ihmiselle ensimmäinen kontakti, kun hän kokee kriisiä tai suurta elämänmuutosta. Seurakunnan työntekijöiden on oltava herkällä korvalla kuulemassa toiminnoissa tai tapaamisissa kohtaamiamme ihmisiä, sekä tartuttava rohkeasti heidän auttamiseensa.

5.4 Perheneuvonnan riittävyys ja oikea-aikaisuus

Opinnäytetyöprosessimme aikana jäimme pohtimaan, milloin nopea apu on tärkeämpää kuin pitkäkestoinen apu. Nähdäksemme kertaluonteisen perheneuvonnan suurin etu on se, että asiakas saa apua nopealla aikataululla. Toisaalta tapaamisen aikaraami haastaa, kuinka isoja asiakokonaisuuksia ja montako eri keskusteluteemaa ehditään tapaamisen aikana käydä läpi. Perheneuvojat joutuvatkin käyttämään osan tapaamisajasta sen kertomiseen, mitä palveluita asiakkaalle olisi jatkossa tarjolla.

Tällä hetkellä Helsingin seurakuntayhtymän nettisivuilla todetaan seuraavaa: ”Runsaan kysynnän vuoksi perheneuvonta-aikoja ei pystytä tarjoamaan kaikille yhteydenottajille. Otamme vakavasti jokaisen yhteydenottajan tilanteen, mutta joudumme priorisoimaan asiakkuuksia. Etusijalla ovat tilanteet, joissa on syntynyt vakavaa huolta perheenjäsenten, erityisesti lasten, hyvinvoinnista.” (Kirkko Helsingissä, 2022.) Tämä kertoo siitä, että vaikka kertaluonteisella tapaamisella perheneuvoja huomaisi asiakkaan tai asiakkaiden tarpeen pitkäkestoisemmalle työskentelylle, hän ei välttämättä voi ohjata asiakasta seurakuntayhtymän perheneuvontaan, jos nämä edellä esiin tuodut kriteerit eivät täyty. Resurssien riittävyys näyttäisikin olevan yksi Helsingin seurakuntayhtymän perheneuvonnan

suurimmista haasteista. Toisaalta jos asiakas kokee saaneensa perheneuvonnasta apua helposti ja nopeasti, tämä voi madaltaa asiakkaan kynnystä hakea apua myös muualta.

Kirkon perheneuvonnan on yleensä ajateltu olevan ennaltaehkäisevää palvelua. Asiakkuuksien priorisoiminen niin, että vain vaikeimmassa asemassa olevat pariskunnat ja perheet pääsevät perheneuvontaan, antaa mielestämme palvelulle korjaavan palvelun piirteitä. Yhteistyössä Helsingin kaupungin kanssa voisi olla hyvä jatkossa pohtia, ovatko perheiden ja lastensuojelun palvelut ylipäätään riittäviä, jos seurakuntien perheneuvonnassa joudutaan ottamaan yhä suurempaa roolia vaikeiden perhetilanteiden selvittämisessä. Perheiden palvelu perheneuvonnan kautta on arvokasta työtä, ja asiakkaat ovat tutkimuksemme mukaan palvelusta kiitollisia. On sääli, jos resurssien niukkuus kaupungin palveluiden tai seurakuntayhtymän sisällä johtaisi laajempaan asiakaskunnan rajaamiseen.

LÄHTEET

- Dryden W., & Young J. (2019). *Single-session therapy—past and future: an Interview*. *British Journal of Guidance & Counselling*, 47:5.
- Eskola, J., & Suoranta, J. (2008). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen* (8. p.). Vastapaino.
- Gothóni, R., Hyväri, S., Karjalainen, A. L., Kivirinta, M., Kolkka, M. & Vuokila-Oikkonen, P. (toim.) (2016). *Osallistavan ja tutkivan kehittämisen opas*. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Saatavilla 10.5.2021
<http://libguides.diak.fi/tutkehopas>
- Hakulinen, T. (2019). Vanhemmuuden ja parisuhteen tukeminen äitiys- ja lastenneuvolapalveluissa. Teoksessa Hakulinen, T., Laajasalo, T. & Mäkelä, J. (toim.), *Vanhemmuuden ja parisuhteen tuen vahvistaminen. Teoriasta käytäntöön*. (s. 20–29). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Halme, M., & Perälä, M-L. (2014). Lapsiperheiden huolet ja avunsaanti. Teoksessa Lammi-Taskula, J., & Karvonen, S. (toim.), *Lapsiperheiden hyvinvointi 2014* (s. 216–226). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Heiskanen, L., Helamaa, T., Laru, S., Muuronen, K., Salmi, A., Satuli-Kukkonen, T., & Ukkonen-Wallmeroth, J. (2019). Vanhemmuuden ja parisuhteen tukeminen järjestöjen yhteistyönä. Teoksessa Hakulinen, T., Laajasalo, T., & Mäkelä, J. (toim.), *Vanhemmuuden ja parisuhteen tuen vahvistaminen. Teoriasta käytäntöön*. (s. 30–37). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Helin, M., Hiilamo, H., & Jokela, U. (2010). *Diakoniatyö. Asiakkaan palveluksessa*. Edita.
- Hytönen, S. (2014) *Potkua perheeseen - toiminnallinen perheryhmä Hollolan seurakunnassa*. [Opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu.]
<http://www.urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201404275038>
- Joensuu, M. (2004). Perheneuvonta, tavoitteet ja arvot. Teoksessa M. Esko, H. Arvo, A. Kaikkonen, P. Kähkönen, R. Kolehmainen (toim.), *Sielunhoidon aikakauskirja nro 16. Kirkon perheneuvonta 60 vuotta*. (s.

- 11–20). Kirkon perheasiat, Kirkon koulutuskeskus, Kirkon sairaala-sielunhoito.
- Karjalainen, A. L., Kivirinta, M., Nylund, M., Valtonen, M. & Vesterinen, O. (toim.) (2020). *Osallistavan ja tutkivan kehittämisen opas 2.0*. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Saatavilla 10.5.2021
<https://libguides.diak.fi/oskeopas>
- Kirkkohallituksen asettama työryhmä (2017). *Kohtaaminen kantaa. Kirkon perheneuvonnan suunta vuoteen 2022*. Suomen evankelisluterilaisen kirkon julkaisuja 56. Kirkkohallitus. Saatavilla 26.4.2021
<https://evl.fi/documents/1327140/38205846/Kohtaaminen+kantaa++Perheneuvonnan+suunta+vuoteen+2022/c23e4994-791f-4dae-cca6-18047100a0a9>
- Kirkkohallituksen asettama työryhmä. (2019). *Perhelähtöisen seurakunnan suuntaviivat*. Kirkkohallitus. Saatavilla 11.5.2021 <https://evl.fi/documents/1327140/59796978/Perhel%C3%A4ht%C3%B6isen+seurakunnan+suuntaviivat.pdf/da634775-2fcf-1f76-2499-ae8b2a004ebc?t=1576070995000>
- Kirkko Helsingissä. (8.3.2022). *Perheneuvonta: ammatillista apua, kun parisuhde on solmussa*. https://www.helsinginseurakunnat.fi/artikkelit/perheneuvonta_1
- Koivusilta, L. (2020). *Vanhempien huono-osaisuuden yhteydet lasten ja nuorten tulevaisuuden voimavaroihin ja ajatuksiin tulevasta*. Teoksessa J. Kallio & M. Hakovirta (toim.) *Lapsiperheiden köyhyys & huono-osaisuus*. Saatavilla 26.4.2021 <https://www.ellibslibrary.com>, Elektra-aineisto.
- Kontula, O. (2013). *Yhdessä vai erikseen? Tutkimus suomalaisten parisuhteiden vahvuuksista, ristiriidoista ja erojen syistä*. Perhebarometri 2013. (Väestöntutkimuslaitos. Katsauksia E 47/2013.) Väestöliitto.
- Lammi-Taskula, J., & Salmi, M. (2014). Työnjako ja tyytyväisyys parisuhteeseen lapsiperheissä. Teoksessa Lammi-Taskula, J., & Karvonen, S. (toim.), *Lapsiperheiden hyvinvointi 2014* (s. 72–80). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Lehti, N. (2015). *Ennaltaehkäisevä perhetyö lapsiperheiden hyvinvointia tuke-
massa*. [Opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu.]

- Petäjä, H., & Ojell, R. (2017). Kunnan ja evankelisluterilaisen seurakunnan varhaiskasvatuksen yhteistyö. Teoksessa T., Haapsalo, H., Petäjä, P., Vuorelma-Glad, M., Sandén, H., Pulkkinen, & I., Tahvananinen (toim.), *Varhaiskasvatus katsomusten keskellä* (s. 87–96). Lasten Keskus.
- Pohjalainen, S. (10.1.2022) Alle kolmekymppiset saavat Helsingissä pian lyhytterapiaa yksinkertaisesti tulemalla paikalle – ongelmista saa kertoa ilman ajanvarausta ja nimeä. *Kirkko ja kaupunki*. [Alle kolmikymppiset saavat Helsingissä pian lyhytterapiaa yksinkertaisesti tulemalla paikalle – ongelmista saa kertoa ilman ajanvarausta ja nimeä - Kirkko ja kaupunki](#)
- Suomen ev. lut. kirkko, i.a. -a. *Perheneuvonta*. <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/aikuiset-ja-perhe/perheneuvonta> Saatavilla 11.5.2021
- Suomen ev. lut. kirkko, i.a. -b. *Perheneuvonnan tilasto 2020*. <https://www.kirkontilastot.fi/viz.php?id=150> Saatavilla 11.5.2021
- Suomen ev. lut. kirkko, i.a. -c. *Perheneuvonnan tilasto 2021*. Kirkon tilastokeskus. Saatavilla 5.2.2022 <https://www.kirkontilastot.fi/viz?id=92>
- Suomen ev. lut. kirkko, i.a. -d. *Kirkon perheneuvonta auttaa maksutta*. <https://evl.fi/apua-ja-tukea/ihmissuhteet/kirkon-perheneuvonta-auttaa-maksutta> Saatavilla 11.5.2021
- Suomen ev. lut. kirkko, i.a. -e. *Diakoninen perhetyö*. <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/diakonia/sosiaalinen-hyvinvointi-ja-ihmissuhteet/perhe> Saatavilla 11.5.2021
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (uudistettu laitos). Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Vilkkä, H. (2015). *Tutki ja kehitä* (4. uud. p.). PS-kustannus.
- Väestöliitto, i.a. *Terapiaa ilman maantieteellisiä rajoja*. <https://vaestoliitonterapia.fi/terapeutit-kaikki/etaterapia/> Saatavilla 11.5.2021

LIITE 1. Kyselyn saateteksti

Hei!

Teemme opinnäytetyötä yhteistyössä Töölön seurakunnan ja Helsingin seurakuntayhtymän perheneuvonnan kanssa. Tutkimme kertaluontoisen perheneuvonnan asiakaskokemuksia, ja olemme erittäin kiitollisia, jos vastaatte luomaamme lyhyeen kyselyyn aiheesta.

Kaikki vastaukset ovat täysin luottamuksellisia ja niitä käsitellään anonymisti vain meidän opinnäytetyötämme sekä kertaluontoisen perheneuvonnan kehittämistä varten.

Kiitos vastauksistasi!

Ystävällisin tutkimusterveisin,

*Sosionomi-opiskelijat Elisa Uurtio ja Hanna Takala
Diakonia-ammattikorkeakoulu, Helsinki*

LIITE 2. Kyselylomakkeen kysymykset

1. Taustatiedot: nainen/mies/muu/en halua sanoa

2. Ikäsi*

18–29

30–39

40–49

50–59

60–69

yli 70

3. Lapset*

Minulla ei ole lapsia

Minulla ja puolisolllani ei ole yhteisiä lapsia

Minulla ei ole lapsia, mutta puolisolllani on

Minulla on lapsia 1–2

Minulla on lapsia 3 tai enemmän

4. Lasten iät

0–3 vuotta

4–6 vuotta

6–12 vuotta

13–17 vuotta

18+

5. Osallistuin kertaluonteiseen perheneuvontaan

Yksin

Yhdessä puolisoni kanssa

Yhdessä lapsen/lasteni kanssa

Koko perheen kanssa

Jonkun muun kanssa

6. Osallistuin perheneuvontaan

Etätapaamisena

Paikan päällä

7. Perheneuvontaan hakeutumisen syy

Elämänvaihekriisi

Vuorovaikutusongelmat perheen sisällä

Erokysymykset

Uskottomuus

Yllättävä trauma/kriisi

Ongelmat lähisuhteissa

Seksuaalisuuden ongelmat

Psykososiaalinen kriisi

Fyysinen/henkinen väkivalta

Seksuaaliongelmat

Muut syyt

8. Perheneuvontaan hakeutumisen syyt omin sanoin:

---

9. Jos olen saanut perheneuvonnassa käsiteltyihin haasteisiin apua muualta, mistä?

Kaupungin sosiaalitoimesta

Neuvolasta

Lastensuojelusta

Terveystieteidenkeskuksesta

Toisen seurakunnan perheneuvonnasta

Terapiasta

Toisen järjestön palveluista

Muualta

En ole aiemmin hakenut tai saanut ongelmaan apua

10. Kertaluontoisessa perheneuvonnassa

Ehdittiin käydä läpi mieltäni eniten askarruttaneet asiat

Ehdittiin käydä vain pieni osa asioista

En halunnutkaan kertoa ongelmastani/ongelmistani

Ei ehditty käydä lainkaan tärkeimpiä kysymyksiä läpi

11. Jos tärkeitä asioita jäi käsittelemättä, millaisia ne olivat?

---

12. Kertaluontoisessa perheneuvonnassa*

Koin, että ongelmani tuli riittävästi käsiteltyä

Sain uusia näkökulmia ongelmaani

En saanut asioihini uusia näkökulmia

Sain ohjausta siitä, mistä voin jatkossa hakea apua

Käynti ei auttanut minua ongelmani käsittelyssä

Koin etten tullut kuulluksi

Jäin epätietoiseksi siitä, miten käsitellä ongelmaani jatkossa

13. Muuta, mitä haluat kertoa

---

14. Aiotko hakea apua vielä muualta?

En

Kyllä, seurakuntien perheneuvonnasta

Kyllä, muualta

En tiedä

15. Olisitko toivonut vielä useampia tapaamisia?

En

Kyllä

Kyllä, mutta eri henkilön kanssa

16. Arvosanasi kertaluontoiselle perheneuvonnalle (1=huono, 5=loistava)

1

2

3

4

5

17. Kuinka todennäköisesti suosittelisit kertaluontoista perheneuvontaa ystävällesi (1=en ikinä, 5=varmasti)?

1

2

3

4

5

18. Mitä muuta haluaisit sanoa?

Kiitos vastauksista!